

Klein maar fijn, pleidooi voor herwaardering kleine schoolbesturen

Kleine schoolbesturen staan onder druk. Terwijl kleine schoolbesturen juist belangrijke voordelen hebben voor zowel leerlingen, ouders als leerkrachten. Het is hoog tijd voor een herwaardering.

Onder druk

Hoewel de overheid bestuurlijke schaalvergroting als uitgangspunt van beleid heeft afgezworen, ziet de praktijk er vaak anders uit. De eisen die aan scholen worden gesteld, bijvoorbeeld strengere governance-eisen, AVG, passend onderwijs, leggen een druk op de besturen en de menselijke maat. De lasten en risico's nemen toe. Het aantal kleine schoolbesturen is door deze bestuurlijke druk afgenomen.

Gelukkig zijn de kleine schoolbesturen nog lang niet uitgestorven. In het po bijvoorbeeld heeft nog altijd meer dan 42 procent van alle besturen maar één school onder haar hoede, de zogenaamde éénpitters (bron: www.onderwijsincijfers.nl, augustus 2017). Waakzaamheid is echter geboden om dit aantal niet verder te laten afnemen.

Voordelen van kleine schoolbesturen

Veel leden van VBS zijn kleinere schoolbesturen. Het DNA van deze besturen is een eigen pedagogische visie/identiteit, het aanjagen van innovatie vanuit ouderinitiatieven en door bevlogen leerkrachten, en korte lijnen naar het bestuur, waarin de interne toezichthouders vaak ouders zijn.

Juist die gedragen visie, innovatie en menselijke maat zijn aantrekkelijk voor alle betrokkenen, zowel medewerkers, leerkrachten en schoolleiders, als leerlingen en ouders. Dat de behoefte hieraan nog altijd groot is bewijst het toenemend aantal (ouderlijke) initiatieven voor schoolstichting en startende nieuwe scholen.

Professionele ruimte

Opmerkelijk is dat in een tijd van grote lerarentekorten startende scholen geen moeite hebben om vacatures voor leerkrachten te vervullen. Integendeel, tientallen reacties op een vacature is geen uitzondering! Dit toont wat mij betreft aan dat startende scholen kennelijk aantrekkelijk zijn voor een groeiende groep leerkrachten die het belangrijk vindt om de professionele ruimte te nemen en -zelf en in teamverband- te werken aan de ontwikkeling van een onderwijskundige visie.

Tijdens mijn bezoeken aan de kleine schoolbesturen hoor ik telkens hoe prettig het is, zowel voor teamleden als ouders, dat de lijnen kort zijn. Het bestuur is letterlijk dichtbij en toegankelijk, soms in de vorm van een directeur- of rector-bestuurder. Het team is samen met de schoolleider sturend voor wat betreft de ontwikkelingsrichting van de school.

Effectrapportage

Het zou een verschraving van het Nederlandse onderwijs zijn als kleine schoolbesturen en de voordelen die zij met zich meebrengen sluipenderwijs zouden verdwijnen. Wat mij betreft hoort de keuze voor de bestuurlijke schaalgrootte alleen een expliciete keuze van de besturen zelf te zijn, en niet eentje die door overheidsmaatregelen impliciet wordt afgedwongen.

Daarom pleit ik ook voor een effectrapportage bij het invoeren van nieuwe wet- en regelgeving voor het onderwijs, waarbij van te voren met het onderwijsveld wordt ingeschat wat de gevolgen zijn voor scholen én specifiek ook voor kleine schoolbesturen. Daarnaast zou er -helemaal met de aanstaande afschaffing van de fusietoets- een wettelijke 'opt-out mogelijkheid' moeten komen voor scholen die op enig moment toch uit een groter schoolbestuur zouden willen stappen.

Dure les

Het is wenselijk om bovenstaande observaties op basis van systematisch en wetenschappelijk onderzoek te onderbouwen. Maak een vergelijking tussen de kwaliteit van grote en kleine schoolbesturen. Dit onderzoek zou zich in ieder geval moeten uitstrekken naar de onderwijsinhoudelijke kwaliteit, leerling-, personeels- en oudertevredenheid, bestuur en organisatie, financiën en HRM.

Het belang en de kwaliteit van kleine en innovatieve schoolbesturen met een menselijke maat is te groot om te laten ondersneeuwen in het geweld van overwegingen van pure macro efficiency. Deze 'dure' les hebben we inmiddels ook in andere publieke sectoren geleerd.

Edward Moolenburgh, directeur VBS (september 2018)